

Sygn. akt: I C 118/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2018 r.

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Agnieszka Poręba
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Anna Nowobilska

po rozpoznaniu w dniu 15 marca 2018 r. w Nowym Sączu

sprawy z powództwa (...) S.A. w B.

przeciwko M. H.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej M. H. na rzecz powoda (...) S.A. kwotę 2.672 zł (dwa tysiące sześćset siedemdziesiąt dwa złote) z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 8 października 2017 roku do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III. zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanej kwotę 2.281 zł (dwa tysiące dwieście osiemdziesiąt jeden złotych) tytułem zwrotu części kosztów procesu.

Z:/

1. (...)

2. (...)

(...)

Sygn. akt I C 118/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 15 marca 2018 roku

Strona powodowa (sygn. akt 4911/17) (...) S.A. w B. w pozwie wniesionym w dniu 31.10.2017 roku do tut. Sądu Rejonowego w postępowaniu nakazowym wniosła o zapłatę od pozwanej M. H. kwoty 14 967,64 złotych z odsetkami umownymi w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 08.10.2017 roku do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu żądania pozwu strona powodowa podniosła, iż podstawą żądania jest weksel z dnia 09.02.2016 roku, w którym pozwana zobowiązała się do zapłaty weksla na kwotę 14 697,59 złotych. Dlatego powód wezwał pozwaną do wykupu weksla.

W dniu 6 grudnia 2017 roku Sąd Rejonowy wydał nakaz w postępowaniu upominawczym stwierdzając brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. (k 18).

Pozwana M. H. złożyła sprzeciw od nakazu zapłaty wskutek którego stracił on moc (k. 22-25).

W uzasadnieniu sprzeciwu domagając się oddalenia powództwa i zasądzenia kosztów postępowania pozwana podniosła, że kwestionuje powództwo zarówno co do zasady jak i co do wysokości. Podała że spłaciła na rzecz powoda co najmniej kwotę 9300 złotych w związku z czym nie pozostaje z powodem w relacji dłużnik – wierzyciel gdyż swoje zobowiązanie wykonała. Podniosła nadto, iż weksel został wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową i w związku z tym jako taki weksel jest nieważny. Faktycznie wypłaconą kwotą pożyczki była kwota 9000 złotych. Pozwana nie zawarła umowy ubezpieczenia, na którą zaliczona została jej składka w kwocie 10 648 złotych, zakwestionowała nadto wysokość opłaty przygotowawczej i wynagrodzenia umownego oraz opłaty wskazane w wypowiedzeniu umowy pożyczki. Zarzuciła w tym zakresie, iż opłaty zostały zaliczone na podstawie niedozwolonych postanowień umownych. Pozwana podniosła zarzut nieekwiwalentności świadczeń.

W piśmie z dnia 7 lutego 2018 roku pozwana przyznała, że w toku sprawy zapłacono przez pozwaną 3100 złotych w związku z czym pozwana wniosła o zapłatę kwoty 11 867,64 złotych, a w pozostałym zakresie cofnęła pozew zrzekając się roszczenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana M. H. zawarła z (...) S.A. umowę pożyczki nr (...) w dniu 09 lutego 2016 roku. Umowa opiewała na kwotę 9000 złotych i taka kwota została pozwanej wypłacona. W umowie wskazano, iż kwota udzielonej pożyczki to 20 916 złotych, w tym pożyczka 9000 złotych, kwota ubezpieczenia 10 648 złotych, opłata przygotowawcza 1268 złotych, wynagrodzenie umowne 1404 złotych, a całkowity koszt pożyczki to 13320 złote. Rzeczywista Roczna Stopa Oprocentowania wynosić miała 110,61%. Pożyczka miała zostać spłacona w 36 ratach po 620 złotych.

Do umowy na zabezpieczenie zwrotu pożyczki w kwocie 20916 złotych został dołączony weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową, w której pozwana upoważniła stronę powodową do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą zadłużeniu łącznie z kosztami sądowymi na warunkach określonych w deklaracji wekslowej.

Pozwana spłaciła w dniu 09.08.2016 roku – 620 złotych, 07.09.2016 roku – 620 złotych, 10.10.2016 roku – 620 złotych, 10.11.2016 roku – 620 złotych, 8.12.2016 roku – 620 złotych, 9.01.2017 roku – 620 złotych, 6.02.2017 roku – 620 złotych, 7.04.2017 roku – 620 złotych, 11.05.2017 roku – 620 złotych, 3.08.2017 roku kwotę 620 złotych, 27.10.2017 roku kwotę 2000 złotych, 28.11.2017 roku kwotę 600 złotych (pozostałe kwoty z tej kwoty wskazała jako płatność na inne umowy), 23.12.2017 roku kwotę 500 złotych (pozostałą kwotę wskazała na inne umowy). Łącznie pozwana na poczet niniejszej umowy spłaciła kwotę 9300 złotych.

Pozwana zaprzestała regularnej spłaty rat w maju 2017 roku, po czym po wezwaniu do zapłaty zaległych rat, pismem z dnia 07.09.2017 roku strona powodowa wypowiedziała pozwanej M. H. umowę pożyczki.

Nadto w dniu 7.10.2017 roku strona powodowa wypełniła weksel in blanco nie na zlecenie na kwotę 14 967,59 złotych.

Dowód: umowa pożyczki – k. 59-67, karta klienta - k. 69, harmonogram spłaty pożyczki - k.65, wypowiedzenie umowy - k. 7, kopia weksla - k. 6(oryginał w Kasie Sądu).

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na dokumentach przedstawionych przez stronę powodową oraz pozwaną M. H..

Dokumenty przedłożone przez obie strony Sąd uznał za wiarygodne, co nie przesądza ich skutków prawnych.

Sąd zważył co następuje:

Roszczenia dochodzone pozwem strona powodowa opierała na posiadanym wekslu, który pozwana wystawiła jako weksel gwarancyjny i opatrzyła własnoręcznym podpisem. Na podstawie art. 485 § 2 k.p.c. wydaje się nakaz zapłaty przeciwko zobowiązanemu z weksła, czeku, warrantu lub rewersu należycie wypełnionego, których prawdziwość i treść nie nasuwają wątpliwości.

Zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 14.03.1997 r. (sygn. I CKN 48/97, publ. w OSNC 1997/9/124), po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksła gwarancyjnego spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przenosi się na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Sytuacja dłużnika wekslowego i rodzaj zarzutów, jakie może on podnieść przeciwko wierzycielowi wekslowemu zależy jedynie od tego, czy dłużnik odpowiada wobec pierwszego wierzyciela (remitenta), czy wobec kolejnego nabywcy weksła. W odniesieniu bowiem do remitenta odpowiedzialność dłużnika jest o tyle łagodniejsza, że może on bez żadnych ograniczeń powołać się na zarzuty tzw. subiektywne, w tym przede wszystkim związane ze stosunkiem podstawowym (tak wyrok SN z 09.02.2005 r., sygn. II CK 426/04, LEX nr 1472229). W niniejszej sprawie wierzycielności z weksła dochodzi remitent (pierwszy wierzyciel). Pozwany – jako dłużnik wekslowy, mógł zatem podnosić zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego.

Pozwana podniosła szereg zarzutów zarówno co do ważności weksła, jak i ze stosunku podstawowego.

W tym kontekście należało ocenić, iż weksel wystawiony przez pozwaną M. H. jest nieważny, ponieważ zmierzają one do obejścia prawa. Zgodnie z art. 58 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Weksel jako zobowiązanie abstrakcyjne odrywa się od stosunku podstawowego, jednak jego wystawienie nie może być obejściem przepisów ustawy lub powodować wyzyskania przymusowego położenia innej osoby. Pozwana jest wystawcą weksła, weksel jest wystawiony z klauzulą "nie na zlecenie" w związku z powyższym Sąd może rozważać także ważność stosunku podstawowego.

Nie może ująć uwadze Sądu w niniejszej sprawie, iż zobowiązanie wekslowe miało ułatwić powodowi skuteczne dochodzenie roszczeń związanych ze stosunkiem podstawowym, którego postanowienia naruszały przepisy art. 359 § 2¹ k.c. i art. 388 k.c. Zgodnie z umową z dnia 09.02.2016 roku pozwana otrzymała od powoda w ramach umowy pożyczki, której zabezpieczeniem był przedstawiony w niniejszej sprawie weksel, kwotę 9000 złotych, przy czym już na wstępie kwota pożyczki została określona jako 20916 złotych, w tym koszty opłaty przygotowawczej 1268 złotych i koszty prowizji w kwocie 1404 złotych oraz koszt ubezpieczenia w kwocie 10 648 złotych. Zatem już na wstępie łączne koszty naliczone przez powoda przewyższyły ponad dwukrotnie kwotę udzielonej pożyczki. Rzeczywista stopa procentowa wynosiła 110,61 %.

Zatem w umowie wysokość ukrytych pod opłatami, prowizjami i kosztami ubezpieczenia odsetek (jako wynagrodzenia za korzystanie z kapitału) wielokrotnie przewyższała wysokość dozwolonych prawem odsetek maksymalnych zastrzeżonych początkowo jako czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP, a następnie od 1.01.2016 roku jako dwukrotność odsetek ustawowych (art. 481 § 2¹ k.c.). W związku z powyższym zobowiązanie wekslowe jako zmierzające do obejścia prawa należało uznać na podstawie art. 58 k.c. za nieważne.

Nieważność weksła nakazuje odwołanie się wprost do stosunku podstawowego jakim jest zobowiązanie umowne – umowy pożyczki z dnia 09.02.2016 roku. Także i to zobowiązanie w zakresie w jakim zastrzega opłaty i koszty w wysokości wyższej niż dozwolone prawem opłaty i koszty oraz odsetki maksymalne należało uznać za nieważne na podstawie art. 58 k.c.

W szczególności wskazać należy na ukryte koszty w postaci ubezpieczenia umowy pożyczki. Pozwanej nie została przedstawiona żadna polisa ubezpieczeniowa, a powód nie wykazał by sam taką działalność ubezpieczeniową prowadził i by miał w tym zakresie działalności stosowne zezwolenia. Przy takiej ocenie nie można jednak pozbawiać

powoda jakiegokolwiek wynagrodzenia za kapitał, który pozwana M. H. w ramach zawartych umów pożyczki otrzymała. W tym kontekście wskazać należy, iż przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim obowiązujące w dacie zawarcia umowy z dnia 16 kwietnia 2015 roku nie przewidywały granicy wysokości wszelkich kosztów, które mogły być dochodzone w ramach udzielonego kredytu. W ocenie Sądu należało do umowy z dnia 16 kwietnia 2015 roku zatem zastosować przez analogię, a do umowy z dnia 23 października 2015 roku wprost, wprowadzone ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 roku (Dz.U. z 2015 roku, poz. 1357) o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw ograniczenie wysokości kosztów pozaodsetkowych.

W dodanym tą ustawą art. 36 a (Dz.U.2016.1528 t.j.) ustawodawca wskazał maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu. Wyliczona według podanego wzoru wysokość kosztów, która w umowie z dnia 09.02.2016 roku 2672 złotych nie przekraczała maksymalnych kosztów pozaodsetkowych biorąc pod uwagę kwoty faktycznie udzielonej pożyczki oraz okres na jaki pożyczki te zostały udzielone (3 lata). Takie też kwoty kosztów Sąd przyjął jako nie naruszające przepisów o odsetkach maksymalnych i taką kwotę Sąd uwzględnił jako nienaruszającą przepisów ustawy.

Z kolei dalszy składnik roszczenia powoda w postaci kosztów windykacyjnych zastrzeżonych w § 11 ust. 2 b i c umowy należało także ocenić jako nienależne. Postanowieniem umownym strony uregulowały, iż „w przypadku nieterminowej spłaty pożyczki pożyczkobiorca zobowiązany będzie do zapłaty kwoty w wysokości do 20% z pozostałej do zapłaty całkowitej kwoty do zapłaty tytułem poniesionych kosztów windykacji, nie więcej jednak niż faktyczne koszty windykacji i/lub kwotę wynikającą z tabeli opłat zawartą w pkt 19.4 umowy - pkt 8,9,10 tabeli. Z tabeli zaś wynikały koszty opłata za upomnienie pisemne - 15 złotych, opłata za monit sms- 0 zł, opłata za monit telefoniczny - 0 zł.

W ocenie Sądu zawarte w umowie postanowienia określone w § 11 ust. 2 są niedozwolonymi postanowieniami umownymi w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i przez to nie wiążą pozwaną M. H..

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 umowy nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Zgodnie z § 3, niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4).

Zastrzec należy, iż umowy z pozwanym zostały zawarte na wzorcu umownym i poza kwotami i okresem trwania umowy nie podlegała indywidualnym negocjacom. Takie jednostronne zastrzeżenie umowne należało ocenić jako klauzulę abuzywną, bowiem kształtuje sytuację pozwanego w sposób skrajnie niekorzystny. Wskazać trzeba, iż wyrokiem z dnia 06.08.2009 r. Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie o sygn. akt XVII AmC 624/09 (poz. 1796 rejestru) uznał za niedozwolone i zakazał wykorzystywania w obrocie z konsumentami stosowanego przez (...) Bank S.A. z siedzibą we W. postanowienia umownego o treści analogicznej do tej zawartej w § 6 ust. 2 badanej umowy. Wskazane postanowienie umowne kształtuje prawa i obowiązki pozwaną w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy.

Rażące naruszenie interesów konsumenta to nieusprawiedliwiona dysproporcja praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Postanowienia umowy rażąco naruszają interes konsumenta, jeżeli poważnie i znacząco odbiegają od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron. Ocena stopnia naruszenia powinna być dokonywana z uwzględnieniem kryteriów przedmiotowych, jak i podmiotowych. Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom oznacza tworzenie przez kontrahenta konsumenta takich postanowień umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 27 maja 2009 r., VI ACa 1473/08, LEX nr 785833). Przyjmuje się, że klauzula dobrych obyczajów, podobnie jak klauzula zasad

współzycia społecznego, nakazuje dokonać oceny w świetle norm pozaprawnych, przy czym chodzi o normy moralne i obyczajowe, powszechnie akceptowane albo znajdujące szczególne uznanie w określonej sferze działań, na przykład w obrocie profesjonalnym, w określonej branży, w stosunkach z konsumentem itp. W stosunkach z konsumentami szczególne znaczenie mają te oceny zachowań podmiotów w świetle dobrych obyczajów, które odwołują się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerłość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Im powinny odpowiadać zachowania stron stosunku prawnego, także w fazie poprzedzającej zawarcie umowy. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta nie pozwalając na realizację tych wartości, będą uznawane za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Tak w szczególności kwalifikowane są wszelkie postanowienia, które zmierzają do naruszenia równorzędności stron stosunku, nierównomiernie rozkładając uprawnienia i obowiązki między partnerami umowy (por. M. Bednarek (w:) System prawa prywatnego, t. 5, s. 662-663; W. Popiołek (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. I, 2005, art. 3851, nb 7; K. Zagrobelny (w:) E. Gniewek, Komentarz, 2008, art. 3851, nb 9). Przez „dobre obyczaje” w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. należy rozumieć pozaprawne reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami (por. G. Bieniek, H. Ciepła, St. Dmowski, J. Gudowski, K. Kołakowski, M. Sychowicz, T. Wiśniewski, Cz. Żuławska, Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, tom 1, Wielkie Komentarze, Lexis Nexis 2009). Sprzeczne z dobrymi obyczajami będą działania wykorzystujące niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 stycznia 2011 r., VI ACa 771/10, LEX nr 824347). Na przedsiębiorcy spoczywa obowiązek zachowania transparentności. Koszty monitów oraz kosztów windykacji były ukształtowane arbitralnie bez jakiegokolwiek relacji do stanu faktycznego.

Stwierdzenie abuzywności konkretnych postanowień umownych rodzi taki skutek, że postanowienia te nie wiążą konsumenta ex tunc i ex lege. Zgodnie z art. 385⁽¹⁾ § 2 in fine k.c., strony są związane umową w pozostałym zakresie. Skoro zatem klauzula zawarta w § 11 ust. 2 umowy jest bezskuteczna, należy ją usunąć z umowy. Stąd żądanie na podstawie tego postanowienia umownego kosztów monitowania i kosztów windykacji należało uznać za niezasadne.

Konkludując Sąd uznał, iż żądanie strony powodowej z umowy z dnia 9.02.2016 roku jest uzasadnione w zakresie kwoty należności głównej tj. kwoty faktycznie udzielonej pozwanej pożyczki w kwocie 9000 złotych pomniejszonej o kwotę uiszczonych rat w wysokości 9300 złotych tj. kwota 1272 złotych powiększona o kwotę pozaodsetkowych kosztów udzielenia kredytu w kwocie 2672 złotych przy zastosowaniu przez analogię wzoru określonego w art. 36 a ustawy o kredycie konsumenckim. Łącznie powództwo było uzasadnione do kwoty 2372 złotych. W pozostałym zakresie roszczenie powoda jako nieuzasadnione należało oddalić.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w pkt I i II wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Powód poniósł koszty wynagrodzenia pełnomocnika procesowego w kwocie 3600 złotych, 17 złotych opłaty od pełnomocnictwa oraz 188 złotych opłaty od pozwu- łącznie kwotę 3805 złotych. Z kolei pozwana poniosła koszt wynagrodzenia pełnomocnika w kwocie 3600 złotych oraz opłaty skarbowej w kwocie 17 złotych. Łącznie poniosła kwotę 3617 złotych. Powód wygrał proces w 18 % pozwana zaś w 82%. W takim też stosunku należy się im zwrot poniesionych kosztów procesu. Powodowi należy się kwota 684,90 złotych (18% z 3805 złotych), zaś pozwanej kwota 2965,94 złotych (82% z 3617 złotych).

Po skompensowaniu tych kwot do zapłaty od powoda na rzecz pozwanej pozostaje kwota 2281,04 złotych i taką kwotę Sąd zasądził w pkt III wyroku.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)